

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Svccinctam Doctrinarum Asceticarum Svmmam Comprehendens - Quam
ad majorem omnium in Ascési proficere cupientium utilitatem ac
subsídium

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1685

Caput II. De Adjumentis Gratiam impetrantibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48214](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48214)

uxorem Propheta ? neque tamen spiritui gratiæ ob-
stabat conjugium. Moyses nonne uxorem habuit ?
& tamen is Petram dirupit, aërem immutavit, cum
DEO loquebatur, iram divinam cohibuit. Abra-
ham nonne habebat uxorem ? & tamen Pater factus
est Gentium & Ecclesiæ. Demum omnes Prophe-
tae & uxores habebant, & domos, ut Isaias, Ezechiel,
& magnus Moyses, & inde nihil ad virtutem læde-
bantur.

C A P U T II.

DE ADIVMENTIS GRATIAM
IMPETRANTIBVS.

§. I.

De Passione Christi.

I. Sunt cruciatus & mors à Christo pro gene-
ris humani redemptione tolerati ; de qua quinque
Alceræ sunt scienda.

II. Primum est, ut cognoscat *Convenientiam*
Passionis, quæ quidem ex quintuplici respectu colligi
potest ; nam I. fuit convenientissima *respectu DEI* :
cujus Justitiæ satisfieri non poterat, nisi per passionem
Filij, sanguinisque illius effusionem. 2. *Respectu Chri-*
sti : qui condignum pretium pro sua & hominum
gratia offerre debebat ; hinc Isaias DEI nomine præ-
dixerat : Si posuerit pro peccato animam suam, vide-
bit semen longævum, & voluntas Domini in manu ejus
dirigetur, id est, quidquid circa homines in vitam æ-
ternam supernaturaliter perducendos fieri constituit
DEUS, meritis Christi executioni mandabitur, ut
inter-

interpretatur Ludovicus Molina. 3. *Respectu Al-*
mi: ut ipsius peccatum, quod fuit fons & origo
 terorum, debita proportione plecteretur; id
 præclare Eusebius Emyssenus per sententiam §. 4. a
 38. citatam ostendit. 4. *Respectu Diaboli*: qui
 liore modo confundi ac vinci non poterat, quam
 proprijs armis Christus eum vinceret, & sicut
 per lignum & Mulierem in mundum invexit mortem
 aliâque miseras, ita Christus per lignum Crucis
 MARIAM Matrem suam Mundum iterum redime-
 ret, & salvaret. 5. *Respectu Hominum*: quos
 caciis non poterat à vitijs abstrahere, atque ad virtu-
 tes exercendas excitare, quam si tali modo pateretur
 & moreretur. Quæ omnia fusius à P. Fabro
 §. in Dom. Pass. explicantur.

III. Secundum est, ut pariter etiam cognoscere
 re studeat *Fontes*, ex quibus gravitas dolorum ac
 ciatum Christi tam externorum, quam internorum
 profuxit, quorum quatuor assignat Faber conc. 2. in
 Parascève. Primus est *Caritas Christi*, tum erga
 DEUM, tum erga homines, quæ, sicut fuit infini-
 ta copiosissimè satisfacere volebat. Secundus est
Caritas dolorum: jam olim in veteri lege præfigurata
 ubi vetatur quidquam mellis adoleri in sacrificio,
 in sacrificio crucis omnis suavitas defutura erat. Ter-
 tius est *tenerrima complexio Corporis Christi*: cum
 nim animâ nobilissimâ præditus fuerit, meritò debe-
 bat etiam sensus longè vivaciores habere, atque
 & sentire magis dolores. Quartus *duratio & con-*
nuatio Passionis, tamque variorum & multiplicium
 mentorum; decretum quippe erat Dæmoni, omni-
 bus

bus eum viribus invadere, ut, quem ista non poterat vincere, gravitate tormentorum superaret.

IV. Tertium est, ut utilem cognoscat modum colendi debite SS. Christi Passionem, qui quidem in tribus præcipue capitibus consistit, nempe 1. *In assidua memoria.* 2. *In cordiali & firma fiducia.* 3. *In liberali & amorosa compassione;* quæ non in affectu duntaxat sistat, sed ad effectum etiam progrediatur, id est, ad crucem cum Christo ferendam incitet. Quâ ratione autem hanc ferre debeamus, pulchrè ostendit S. Gregorius, dum ait: *Crux à cruciatu dicitur; & duobus modis crucem bajulamus, cum aut per abstinentiam carnem affligimus, aut per compassionem Proximi, necessitatem illius nostram putamus.*

V. Quartum est, ut utilem sciat modum meditando passionem Christi, qui quidem duplex assignatur à Ludovico de Ponte. Primus est, ut singula mysteria seorsim considerentur, perpendendo, quod sive in Personis, sive verbis, sive operibus consideratione dignum est. Secundus est, ut dolor aut virtus aliqua particularis pro materia meditationis assumatur, & perpendatur, quid circa illos in omnibus Passionis partibus contineatur. Uterque autem ut efficax & fructuosus sit, curandum est, ut sequentibus ferè affectibus condiatur? 1. *Gratitudinis.* 2. *Doloris.* 3. *Fiducie.* 4. *Amoris.* 5. *Patientiæ;* de quorum potentiis sic loquitur Thomas Kemp. In Christi passione quatuor cogitanda sunt, scilicet dilectio ejus reamando: amaritudo ejus compatiendo: fortitudo ejus adversa patienter sustinendo: & utilitas ejus gratias agendo.

VI. Quintum est, ut cognoscat finem, qui in ejusmodi consideratione præfigendus est, qui itidem juxta diversitatem statuum varius est; nam Tyrones quidem efficacissima reperient media, ad suas passiones mortificandas; Proficientes, ad crescendo in omni genere virtutum; perfecti, ad consequendum ardenti amore unionem cum DEO; cum, teste Laurentio Justiniano, hoc sit summum beneficium, in quo divinæ miserationis referatur abyssus, caelorum aperitur janua, caritatis latitudo ostenditur, & quantus sit homo, apertissimè monstratur; vile enim esse non potest, quod Filij DEI sanguine comparatur.

§. II.

De Cruce.

I. Prout hîc accipitur, est afflictio seu tribulatio pro Christo patienter tolerata; de qua Sequenti Ascetæ sunt scienda.

II. Primum est, ut bene cognoscat fines, quos à DEO ejusmodi tribulationes immitti solent, qui quidem ad tres fermè revocari possunt, videlicet I. ad *correctionem*; quem finem Salomon indicandum dixit: O quàm bonus & suavis est, Domine Spiritus tuus in omnibus! ideóque eos, qui exerrant partibus corripis: &, de quibus peccant, admones & alloqueris, ut relictâ malitiâ credant in te, Domine. Et id ipsum confirmans Scriptor libri Machabæorum ait: Propter quod nunquam quidem à nobis misericordiam suam amovet; corripiens verò in adversis Populum suum non derelinquit. 2. Ad *probationem*: quem finem iterum Salomon indicavit, dicitur

dixit : Sicut igne probatur argentum , & aurum camino , ita corda probat Dominus . Et iterum : Vasa figuli probat fornax , & homines justos tentatio tribulationis . Hinc Tobiaë cæcitate percusso dixit Angelus : Quia acceptus eras DEO , necesse erat , ut tentatio probaret te . 3. *Ad dilectionis offensionem* : uti ipse non semel suis amicis indicavit , præcipuè dum B. Baptistæ Veranæ dixit : Recordare , magis me tibi ostendisse signum amoris , dum te afflixì , quàm dum tenerem in dulcissimis brachijs meis . Et iterum S. Gertrudi , dum eam vehementer turbatam his verbis consolatus est : Ne contristare ; delector enim tuâ cohabitatione , ideo ut mecum maneas , mitto tibi amicos contrarios , ut , dum in nulla creatura fidelitatem reperis , ad me pleniùs recurras . Cujus causam alibi reddens eidem dixit : Singula detrahentium verba sume tibi loco virtutum , quibus exornata pervenies ad me , & ego compassivâ pietate meâ compulsus benignè suscipiam te . Et quaniò plùs conversatio tua sine culpa reprobatur , eò amplius cor meum amatoriâ blanditate tibi condescendit , quia per hoc efficeris mihi simillima , qui in operibus meis semper habui perversiores . Præ ceteris verò hoc ipsum confirmat , quòd quondam Christus per Catharinam quandam Ordinis Carmelitarum Monialem , vitæ sanctitate celebrem , ad venerabilem Annam à S. Bartholomæo ejusdem Ordinis , gravissimos dolores magnâ constantiâ patientem scribi jussit , ubi post alia sic loquitur : Quò quisque de meis unquam mihi fuit gravior , amiciòrque , hoc majorem crucis meæ partem singulari ex favore imposui ferendam . Ita Apostoli mei , ita ipsa Mater mea experta est , cujus animam

doloris gladius in tantum pertransivit, ut merito sit
Martyrum Martyr & Regina nuncupetur.

III. Alterum est, ut bene sciat artem, quâ tribu-
lationes & crucem hujusmodi portare, solidumque et
ijs fructum reportare debeat, nimirum 1. *Ardenter*
desiderando crucem; quod facillè obtinebit, si non ad
dolorem aut molestiam exterius apparentem, sed fru-
ctum intus latentem attendat. Certè B. Angela de
Fulgino dixit: Scio, Filioli mei, quòd nobilitas &
valor, qui exit de tribulatione, non est nobis cogi-
tus, alioquin esset de illo magna rapina, & quilibet re-
peret ab alio, de quo tribulari posset. 2. *Alacriter*
& cum gaudio suscipiendo ac portando crucem: aman-
tium more, qui, dum mutuò sibi manus etiam cum
dolore comprimunt, gaudent potiùs, complacèntque
sibi in tali dolore, quàm tristentur, eò quòd sciunt,
ipsum ardentissimi amoris argumentum esse. 3. *Con-*
stanter eam usque ad finem portando: exemplo Chri-
sti, descendere ex ea nolentis, etiamsi à Judæis ad
incitatus fuerit.

IV. Tertium est, ut efficax sibi remedium pro-
curet, quo animus ad Crucem explicato modo por-
tandam animetur, ac roboretur, quale quidem pro
reliquis respectu Hominis ad perfectionem tendentis,
censeri debet Amor; nam hic, pio Asceta teste, co-
nus non sentit, labores non reputat, plùs affectat,
quàm valet: de impossibilitate non caufatur,
quia omnia sibi posse & licere
arbitratur.

* *
*

§. III.

De Pœnitentia.

I. Est virtus, quâ peccata nostra, ut sunt DEI offensa, detestamur, & eadem efficaciter expiare, & deinceps cavere statuimus; de qua Sequentia Ascetæ specialiter scienda sunt.

II. Primum est, ut bene cognoscat circumstantias ad veram pœnitentiam requisitas, quorum quatuor sunt potissimæ. 1. Interno dolori & pœnitentiæ externam jungendam esse; nam pœnitentia sine jejunio otiosa est & infrugifera, teste S. Basilio. 2. Discretionem quoque semper pœnitentiæ, ut germanam sororem sociandam; uti sapienter monuit S. Climacus dicens: Vidi imbecilles animas ac debilia corpora pro peccatorum multitudine superiora atque majora certamina arripere conari, nec ea posse sustinere. Quibus ego, humilitatis (inquam) non laborum magnitudine, DEUS pœnitentiam meretur atque judicat. 3. Celeriter suscipiendam esse; periculosissima quippe est, teste Eusebio Emiseno, in ultimum diem promissa securitas. Deinde stultissimum est, ut causa, quâ de necessitatibus agitur æternis, mutabilitatibus vitæ deficientis committatur extremis. Hinc Psalmista ait: pro hac (scilicet pœnitentiâ & veniâ) orabit ad te omnis Sanctus in tempore opportuno. Opportunum autem tempus quod sit, indicat alibi, dum ait: Hodie si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra.

III. Secundum est, ut bene cognoscat motiva ad pœnitentiam citò & seriò agendam, quæ quidem ad tria ferè capita revocari possunt. 1. Ad *æquitatem*:

S 3

Quid

Quid enim æquius, quàm ut DEO ad pœnitentiam tam sollicitè invitanti respondeatur? Quid iniquius, quàm velle, ut DEUS in morte peccatorem pœnitentem exaudiat, cum ipse eum toties hortantem pœnitentiam totam vitam non audierit? Quid turpius, quàm DEO summo Benefactori ultimam vitæ partem velut beneficium consecrare, Diabolo verò summo & infernalissimo hosti optimam & potissimam vitæ partem donare? 2. *Ad utilitatem*: Quatenus per accelerationem pœnitentiæ innumerabiles illi & incomparabiles peccatorum thesauri, qui intra illud tempus, quo pœnitentia differtur, negligentur, inæstimabili cum lucro redimuntur. 3. *Ad securitatem*: Sic enim evitatur periculum salutis, quod per dilationem pœnitentiæ triplicem ob causam incurritur, nempe quia & DEUS irritatur, ne pœnitendi spatium aut gratiam concedat, & quia ob consuetudinem peccandi, & desuetudinem bene agendi difficilior efficitur conversio; & quia senectus aut ultimus morbus perquam ineptam & male dispositam reddunt ad conversionis negotium seragendum, ut meritò Christus monuerit: Orate, ne fiat fuga vestra (seu conversio ad DEUM) hinc me vel Sabbato, ut enim hyems ad ferendas fruges, & Sabbatum ad operationem & lucrum ineptam reddunt tempora; ita idem de senectute & ultimo morbo sciendum est, ut aded non sine fundamento S. Hieronymus pronuntiârit: Vix ex centum millibus hominibus, quorum mala fuit vita, in morte Divinam indulgentiam obtinebit unus.

IV. Tertium est, ut bene nôrit impedimenta quæ plerumque Peccatores absterrent à pœnitentia, aptaque pro illis removendis remedia suggerere possint.

Quinque autem potissimum sunt ejusmodi impedimenta. 1. *Desperatio ob multitudinem peccatorum*: Quam tollere conabitur Asceta, ostendendo misericordiam Divinam magnitudinem, quae non modò veniam promittit pœnitenti, sed eundem etiam ultrò invitat, ideòque ei multitudinem magnitudinèque suorum peccatorum ob oculos ponit, ut per easdem ad pœnitentiam revocetur. Quae omnia tum appositis S. Scripturae, & SS. Patrum Sententijs, tum probatis exemplis confirmabit. 2. *Timor recidivæ*: Quem eripere nitatur, ostendendo tum paratum à DEO auxilium, si ipse Peccator, quantum requiritur ex parte ipsius, accuratè præstiterit, uti ex plurimorum conversione patet: tum demonstrando, quàm stultum sit, ob timorem relapsûs pœnitentiam differre; quis enim vulneratus recursum ad medicum? Quis sorditas habens manus aut vultum ad lavacrum? Quis navis aut sentinae evacuationem ideo tantùm differt, quia fieri potest, ut iterum vulneretur, sordes contrahat, aut sentina navisque varios tumultus & insultus patietur? 3. *Horror difficultatis*: de qua libellus de Imitatione: Unam est, quod multos à profectu & ferventi emendatione retrahit, horror difficultatis seu labor certaminis. Sed & huic impedimento facilè occurret Asceta, objiciendo tot exempla conversorum, & illud olim S. Augustino dictum subjiciendo: Potuerunt isti & istæ, & tu non poteris? Revocando item in memoriam, S. Augustini de seipso loquentis confessionem: O quàm suave mihi subitò factum est, carere suavitatibus nugarum; & quas amittere metus fuerat, jam dimittere gaudium erat. Eundem in finem etiam proderit narrare exemplum

de Juvene similem difficultatem in mala consuetudine
deponendâ sentientem, cui Diabolus primùm in spe
Gigantis apparuit, atque ad certamen provocavit; ma-
verò & Angelus secutus est, hortans, ut aggredere-
Gigantem, se enim auxiliatricem ei manum porre-
rum; quod ubi fecit Adolescens, adjuvante Angelo
sine difficultate Gigantem superavit. 4. *Metus*
quam inordinatè amaverat, deserenda: Quem esse
te conabitur, ostendendo, quam facilè illà ante, quam
amare eam inciperet, caruerit, & verò etiam tempo-
mobi aut mortis sine difficultate cariturus sit? an
ego non possit gratia, quod necessitas vel infirmitas
potest? Ostendat item, quàm omnem voluptatem
hactenus ex re amata perceptam, abundantius in
DEO, per pœnitentiam & caritatem possidendo
venturus sit, ideò que illud Elcanæ dictum eidem ap-
plicet: Cur fles? aut quam ob rem affligitur cor tuum
numquid non ego tibi melior sum, quàm hæc aut illa
creatura? 5. *Respectus humanus*? Quod tamen impedi-
mentum facilè tollet Asceta, si meminisse jubeat, se
ex una parte DEUM, à quo omne bonum, quod habet
accepit: & quod accepturus est, expectat, atque ad po-
nitentiam invitare; homines verò, à quibus nec vitæ
accepit, nec expectat, ab eadem absterrere; an enim
vel micam prudentiæ & æstimationis de DEO possi-
deat, hominum potiùs, quàm DEI invitationem seque-
tur? Hortetur præterea, ut in simili casu illam pij Ascetæ
doctrinam sibi applicet: Fili, jacta cor tuum firmiter
Domino, & humanum ne metuas iudicium, ubi te
scientia pium reddit & insontem (uti vel maxime pe-
pœnitentiam contingit) bonum est, & beatum calere
pati, nec hoc erit grave humili cordi, & DEO
magis

magis, quàm sibi ipsi confidenti. Quis tu, ut timeas à mortali homine? Hodie est, & cras non comparet. DEUM time, & hominum terrores non expavesces.

§. IV.

De Fervore.

I. Est ardens & efficax desiderium, vocationi suæ perfectè satis faciendi; de quo tria Ascetæ peculiariter sunt notanda.

II. Primum est, ut bene cognoscat, & æstimet fervoris hujus pretium, nempe quòd sit proprium indicium fidelis & DEUM sincerè amantis servi, uti rectè advertit S. Climacus, dum quærens, quis est fidelis & prudens Monachus? respondet: Qui fervorem suum servat inextinguibilem, & in dies usque ad finem vitæ suæ ignem igni adjicere, fervorem fervori, desiderium desiderio, & studium studio nunquam desijt.

III. Alterum est, ut sciat, in quibus rebus potissimum suum fervorem ostendere debeat, videlicet in actionibus suis quotidianis rectè obeundis, in victoria sui, in rebus adversis generosè supportandis, & minimis rebus eligendis & cupidè amplectendis, uti sapienter advertit S. Maria Magdalena de Pazzis, ut quæ suas Moniales assiduò hortabatur, ne curarent res magnas facere in apparentia (uti sunt disciplinæ, jejunia, vigiliæ, humicubationes) quia in his dicebat occultari superbiam periculosam animæ, sed potius facerent res minimas, quæ tamen magnæ fiant & sublimes per ordinationem earum ad altum finem, rectâ intentione, quia talibus valde delectatur DEUS, & sunt absconditæ ab Adversario.

IV. Tertium est, ut sciat hunc fervorem per religiosam & prudentem discretionem moderari, ne per excessum illius corpori effectus, animo affectus proximo exemplum, DEO honor subtrahatur, ut rectè alicubi S. Bernardus notavit. Quare illi S. Spiritus monitum semper ob oculos habendum, Mel invenisti? comede, quod sufficit tibi, ne furens fatiatus evomas illud. uti contigit illis, qui, ut Thomas Kempensis loquitur, incauti propter devotionis gratiam seiplos destruxerunt, quia plùs agere voluerunt, quàm potuerunt, non pensantes suæ parvæ mensuram, sed magis cordis affectum sequentes, quàm rationis iudicium. Et quia majora præsumperunt quàm DEO placitum fuit, idcirco gratiam (devotionis) citò perdididerunt. Facti sunt inopes, & viles relicti, qui in cœlum posuerunt nidum sibi, ut humilis & depauperati discant non in alis suis volare, sed sub pennis meis sperare.

§. V.

De Lacrymis.

I. Prout hîc sumuntur, sunt humor excrementitius in cerebro, venisque oculorum latens: & ex peccatorum suorum consideratione expressus; de quibus tria Ascetæ specialiter sunt scienda.

II. Primum est, Etsi interdum donum lacrymarum sit specialis quædam & extraordinaria gratia majoribus DEI Amicis concessa, extra hunc casum hæc imperfectiois cuiusdâ indicium esse, uti Christus ipsemet quondam S. Catharinæ Senensi sequentibus verbis dixit: Quando homo privatur consolatione sua extra

vel intrâ, videlicet intus consolatione meâ, vel extrâ mediante creaturâ, sive superveniente diabolicâ tentatione, vel hominum persecutione, cor inde pœnam habet. Oculus verò, qui sentit amaritudinem atque dolorem cordis, effundit illico lacrymas ex quodam tenore gemitu, quo sibi metipsum compatitur amore proprio atque naturali, quia voluntas propria totaliter abnegata & conculcata non est. Et ita lacrymæ sensuales effunduntur, videlicet ex passione naturali, quarum tibi suprâ narravi plenius imperfectionem. Hinc B. Henrico Susoni ob linguarum maledicentiam adversus se exercitam flenti, dixit Christus: Prò pudor! visne in Fœminæ morem lacrymari? certè tibi ipsi apud omnes cæli Cives ignominia notam inures. Terge oculos, & hilarem vultum exhibe, ut neque DEUS, neque Homines animadvertant, afflictionis causâ te plorare.

III. Alterum est, ut cognoscat, etsi ab externis lacrymis, ut paulò antè dictum, omni studio abstinentum sit, internas tamen cuiusvis homini salutis suæ studio summe necessarias, atque adeò continuò fovendas esse, id quod aliqui Christum indicasse volunt, dum dixit: Nisi efficiamini sicut parvuli (qui plus lacrymis, quàm robore virium obtinent) non intrabitis in regnum cælorum.

IV. Tertium est, ut bene cognoscat causas lacrymandi, quales quidem variæ assignantur. 1. *Peccata propria*, ut quæ meritò primum inter lacrymandi causas locum obtinere debent. 2. *Peccata aliena*: id quod perfectorum proprium est, qui, teste S. Gregorio, tantò sciunt de alienis damnis ingemiscere, quanto jam edocti sunt non dolere de suis. Quamvis & aliis hæc causa negligenda non sit, cum, ut idem Sanctus ait,